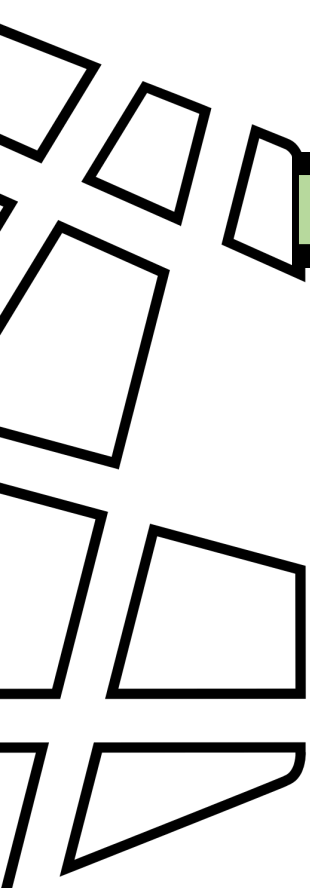

A decorative graphic on the left side of the page, consisting of several black-outlined trapezoids and triangles arranged in a grid-like pattern.

Rozważania dotyczące wydatków z tytułu przychodów ETS2

Co-funded by
the European Union

UE musi wypełnić roczne luki inwestycyjne w wysokości co [najmniej 137 mld euro](#) w sektorze budowlanym i co najmniej [147 mld euro w sektorze transportu krajowego](#), aby osiągnąć cele wyznaczone na 2030 r. Dochody z ETS2 mogą odegrać kluczową rolę w wypełnieniu tej luki.

Oczekuje się, że ETS2 wygeneruje znaczne dochody, które w latach 2027–2032 mają wynieść od [342 mld EUR do 570 mld EUR](#), w zależności od ceny emisji dwutlenku węgla. Jednak jego sukces zależy częściowo od tego, w jaki sposób dochody z tego systemu zostaną wykorzystane do zrównoważenia jego skutków poprzez redystrybucję na rzecz osób najbardziej dotkniętych zmianami oraz finansowanie czystych i przystępnych cenowo alternatyw dla paliw kopalnych.

Całkowite przychody są rozdzielane za pośrednictwem kilku kanałów. Kwota 65 mld euro jest przydzielane bezpośrednio do SFK, a następnie rozdzielane między państwa członkowskie zgodnie z PKB, liczbą ludności i ubóstwem energetycznym. Kolejne 21,6 mld euro jest przydzielane państwom członkowskim, które mogą je wykorzystać na współfinansowanie SFK, ponieważ muszą one współfinansować co najmniej 25% swoich projektów związanych z SFK. Największa część – szacowana na 209–448 mld euro, w zależności od ceny emisji dwutlenku węgla – jest zwracana państwom członkowskim na „działania związane z klimatem i energią”, przy mniej restrykcyjnych wytycznych dotyczących sposobu jej wykorzystania i większej swobodzie w zakresie jej wydatkowania.

Rysunek 11. Dystrybucja dochodów z aukcji ETS2

Źródło: T&E, WWF oraz CMW

Finansowanie działań na rzecz klimatu

W wyniku ostatniej zmiany EU ETS, po odliczeniu wkładu SFK, 100 % dochodów przydzielonych państwom członkowskim musi zostać przeznaczane na „działania związane z klimatem i energią”, zgodnie z art. 10 ust. 3 dyrektywy EU ETS, z priorytetem dla aspektów społecznych (art. 30d ust. 6).

Obejmuje to środki mające na celu przyczynienie się do:

- Dekarbonizacji budynków: zmniejszenie emisji związanych z ogrzewaniem i chłodzeniem oraz zapotrzebowania na energię, w tym integracja energii odnawialnej i powiązanych środków, a także wsparcie finansowe dla gospodarstw domowych o niskich dochodach w budynkach o najgorszych parametrach energetycznych.
- Przyspieszenie rozwoju mobilności bezemisyjnej: wspieranie upowszechniania pojazdów elektrycznych (EV), zapewnienie wsparcia finansowego na wdrażanie infrastruktury ładowania.
- Promowanie transportu publicznego: zachęcanie do przejścia na transport publiczny i poprawa multimodalności, wraz ze wsparciem finansowym w celu rozwiązania kwestii społecznych dotyczących użytkowników transportu o niskich i średnich dochodach.
- Finansowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji: wspieranie środków określonych w krajowych planach zrównoważonej konsumpcji.
- Zapobieganie podwójnemu liczeniu: zapewnienie rekompensaty finansowej konsumentom końcowym paliw w przypadkach, gdy nie można uniknąć podwójnego liczenia emisji.

Jednakże, chociaż państwa członkowskie mają swobodę decydowania o tym, co stanowi działanie na rzecz klimatu, wcześniejsze badania wykazały, że w przeszłości znaczna część dochodów z systemu EU ETS była przeznaczana na wydatki niebędące dodatkowymi i wykorzystywana do rozliczania już istniejących wydatków, a nawet do finansowania inwestycji w paliwa kopalne. [Według ustaleń WWF](#), w latach 2013–2021 tylko 71,9% z 88,5 mld euro dochodów z ETS1 zostało zgłoszonych jako wydane na działania na rzecz klimatu – liczba ta sama w sobie jest myląca, ponieważ [analiza sugeruje](#), że co najmniej 12,4 mld

euro z tych tak zwanych wydatków na klimat zostało przeznaczonych na działania, które były albo nieprzydatne, albo nawet szkodliwe dla klimatu.

Zmniejsza to udział dochodów z EU ETS przeznaczonych na rzeczywiste działania na rzecz klimatu do zaledwie 57,8%. Polska ma najwyższy poziom dochodów z EU ETS nieprzeznaczonych na działania na rzecz klimatu – przekraczający 6,5 mld euro, a tuż za nią plasują się Włochy. Ponadto sprawozdania państw członkowskich są pełne niespójności, niejasnych klasyfikacji, a w wielu przypadkach brakuje im przejrzystości. Kraje takie jak Austria i Holandia zgłosiły zerowe wydatki na działania klimatyczne w niektórych latach, powołując się na krajowe przepisy budżetowe, które uniemożliwiają przeznaczenie środków na określone cele. Inne kraje, takie jak Francja, w sposób niejasny przeniosły dochody z EU ETS do swoich budżetów ogólnych, oznaczając je jako „działania klimatyczne” bez uzasadnienia. [Takie niewłaściwe przydzielanie środków](#) jest sprzeczne z celami klimatycznymi UE i grozi utrwaleniem systemów energetycznych opartych na wysokiej emisji dwutlenku węgla.

Wraz z wprowadzeniem ETS2 obywatele, w przeciwieństwie do sektora przemysłu, nie otrzymają bezpłatnych uprawnień, co oznacza, że pełny koszt wyceny emisji dwutlenku węgla zostanie przeniesiony na nich. Jeśli państwa członkowskie będą nadal inwestować swoje dochody z EU ETS w wysokoemisyjne systemy energetyczne, ryzykują utrwalenie zależności od zanieczyszczających i coraz droższych źródeł energii. Opóźnia to nie tylko przejście na czyste alternatywy, ale także nakłada nieproporcjonalne obciążenia finansowe na obywateli w miarę wzrostu cen emisji dwutlenku węgla – szczególnie w państwach członkowskich o niższych dochodach. Bez egzekwowalnego przeznaczenia środków i jaśniejszych zasad dotyczących kwalifikowalnych wydatków na działania związane z klimatem potencjał transformacyjny dochodów z EU ETS pozostaje zagrożony.

Inwestycje w czyste alternatywy i wsparcie dochodów

Środki strukturalne mające na celu długoterminowe zmiany muszą iść w parze z tymczasową pomocą i ochroną dla wrażliwych konsumentów. Połączenie bezpośrednich transferów i ukierunkowanych inwestycji może zmniejszyć nierówności w zakresie energii i transportu, ale wsparcie dochodów musi być ukierunkowane w ramach rozsądnej efektywności zasobów i towarzyszyć mu muszą inwestycje na rzecz transformacji, aby zająć się podstawową przyczyną ubóstwa energetycznego: uzależnieniem od paliw kopalnych.

[Ukierunkowane płatności](#) bezpośrednie zapewniają natychmiastową ulgę w skutkach wyceny emisji dwutlenku węgla poprzez ochronę siły nabywczej gospodarstw domowych i mogą pomóc w utrzymaniu poparcia społecznego dla transformacji. Jeśli są one realizowane w sposób widoczny i regularny, pomagają utrzymać zaufanie społeczne, że dochody są zwracane obywatelom, a nie absorbowane przez budżety ogólne. Co ważne, ponieważ płatności te nie są powiązane z wykorzystaniem paliw kopalnych, nie osłabiają one sygnału cenowego związanego z emisjami dwutlenku węgla.

Nie ma jednego uniwersalnego podejścia; państwa członkowskie mają swobodę w projektowaniu systemów płatności dostosowanych do ich sytuacji krajowej. Niektóre mogą zdecydować się na ukierunkowanie oparte na dochodach, podczas gdy inne mogą stosować kryteria geograficzne lub demograficzne lub łączyć płatności powszechne z progresywnym opodatkowaniem. Ważne jest, aby wsparcie docierało do tych, którzy najbardziej go potrzebują, w sposób widoczny, sprawiedliwy i wykonalny pod względem administracyjnym. Dobrze zaprojektowane, ukierunkowane społecznie płatności bezpośrednie nie zastępują inwestycji strukturalnych, ale stanowią niezbędny filar sprawiedliwej transformacji.

Prawodawstwo UE oferuje wiele możliwości wsparcia ukierunkowanych płatności dla osób najbardziej dotkniętych ubóstwem energetycznym. SFK pozwala na wykorzystanie do 37,5 % swojej puli środków na tymczasowe bezpośrednie wsparcie dochodów, jednak jego ograniczona wielkość ogranicza jego wpływ, zwłaszcza w przypadku nieoczekiwanego wzrostu cen. W związku z tym dochody z ETS2 poza SFK – przydzielane bezpośrednio

państwom członkowskim – stają się kluczowym źródłem finansowania. Dyrektywa EU ETS już teraz zachęca do priorytetowego traktowania zastosowań, które dotyczą społecznych aspektów handlu uprawnieniami do emisji, w tym konkretnych przepisów dotyczących wsparcia finansowego w celu rozwiązania problemów społecznych dotyczących użytkowników o niskich i średnich dochodach.

Społeczne korzyści związane z klimatem

W obliczu [240 mld euro rocznej luki inwestycyjnej](#) w zakresie dekarbonizacji budynków i transportu, dochody z ETS2 stanowią kluczową szansę na wypełnienie tego deficytu, przynosząc jednocześnie rzeczywistą poprawę jakości życia ludzi – cieplejsze domy, czystsze powietrze i niższe rachunki za energię.

Wykorzystane w sposób strategiczny dochody te mogą nie tylko złagodzić koszty związane z wyceną emisji dwutlenku węgla, ale także przyczynić się do długoterminowego postępu społecznego i gospodarczego. Obecnie wiele gospodarstw domowych boryka się z ubóstwem energetycznym: w 2024 r. [9 % gospodarstw domowych w UE nie będzie w stanie odpowiednio ogrzać swoich domów](#), a odsetek ten przekroczy 15 % w Grecji, Bułgarii, na Litwie, w Hiszpanii i Portugalii. Dzięki ukierunkowaniu działań na walkę z ubóstwem energetycznym i transportowym, zwłaszcza wśród grup znajdujących się w trudnej sytuacji, transformacja będzie nie tylko niskoemisyjna, ale także korzystna społecznie.

Inwestycje w efektywność energetyczną, transport publiczny i odnawialne źródła energii przynoszą również znaczne korzyści zdrowotne poprzez ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, które nadal [powoduje setki tysięcy przedwczesnych zgonów w UE każdego roku](#). Wzmacniają one również bezpieczeństwo energetyczne Europy poprzez zmniejszenie zależności od importowanych paliw kopalnych, ochronę obywateli przed szokiem cenowym i wzmocnienie suwerenności Europy. Dobrze ukierunkowane inwestycje mogą wspierać tworzenie lokalnych miejsc pracy, poprawiać konkurencyjność i wzmacniać rozwój regionalny. Sam sektor budowlany stanowi [ponad 10 % PKB UE](#) i jest zdominowany przez MŚP, co oznacza, że renowacje energetyczne na dużą skalę mogą wyzwolić znaczące

możliwości biznesowe i stworzyć tysiące przyszłościowych zielonych miejsc pracy. Podobnie przyspieszenie upowszechniania pojazdów elektrycznych w transporcie drogowym mogłoby utrzymać obecne miejsca pracy i poziomy produkcji w przemyśle motoryzacyjnym w Europie, a jednocześnie stworzyć nowe możliwości. [T&E stwierdziło, że](#) do 2035 r. można by stworzyć 100 000 nowych miejsc pracy w łańcuchu dostaw akumulatorów i 120 000 w infrastrukturze ładowania. [Badania](#) wskazują, że UE mogłaby wygenerować ponad bilion euro korzyści społeczno-gospodarczych do 2030 r., gdyby zainwestowała w bardziej ambitną ścieżkę transformacji.

Publikowanie informacji

Raport ETS2 101 został opracowany w ramach projektu LIFE Effect (LIFE23 GIC-BE-LIFE EFFECT) pod przewodnictwem Carbon Market Watch przy współudziale członków konsorcjum projektu.

Autorzy:

Eleanor Scott, ekspertka ds. rynku uprawnień do emisji UE

Jeanne Marullaz, stażystka ds. polityki UE

Redaktor

Gavin Mair, Specjalista ds. Komunikacji, Carbon Market Watch

Finansowane przez Unię Europejską. Wyrażone poglądy i opinie są jednak wyłącznie poglądami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub CINEA. Ani Unia Europejska, ani organ przyznający dotację nie mogą ponosić za nie odpowiedzialności.

W sprawie wywiadów lub dodatkowych informacji na temat wykorzystania i rozpowszechniania treści niniejszego briefingu prosimy o kontakt:

gavin.mair@carbonmarketwatch.org

**Co-funded by
the European Union**